

Ambassadør: Danmark hjalp sandsynligvis religiøs udrensning

Danmarks tidligere ambassadør var første vidne i retssagen om muligt dansk ansvar for fangemishandling i Irak.

GREEN DESERT

JACOB SVENDSEN

Ambassadør Christian Oldenburg var ikke tynget af diplomatiske hensyn og upræcise formuleringer, da han torsdag talte i Østre Landsret. Frigjort fra Udenrigsministeriets tavshedspligt var han første vidne i sagen om 23 irakiske sunnimuslimers erstatnings-

krav mod Forsvarsministeriet og den danske stat.

Irakerne blev taget til fange under den danskledede Operation Green Desert i det sydlige Irak 25. november 2004. De shiamuslimske sikkerhedsstyrker og politiet i området ville anholde de sunnimuslimske bønder, og Danmark godkendte operationen, hvor danskerne stod for ledelse og planlægning.

Efter tilfangetagelsen blev bønderne overladt til det lokale politi, hvor de blev udsat for tortur og mishandling, der er dokumenteret af uvildige lægeundersøgelser. Fangerne kræver erstatning for det danske medansvar i sagen.

Det var netop spørgsmålet om religion, der for nogle år siden fik den tidligere danske ambassadør til at henvende sig til irakernes danske advokat, Christian Harlang, forklarede vidnet. Han havde læst Politikens gennemgang af sagen, der endte med, at alle tilbageholdte blev sat på fri fod. Ingen blev dømt, og ingen blev præsenteret for en sigtelse, forklarede den lo-

kale shiamuslimske dommer dengang i Politiken.

»Forløbet af den sag gav kun mening, hvis fangerne var sunnimuslimer. Derfor henvendte jeg mig til advokat Harlang, der bekræftede, at fangerne tilhørte det religiøse mindretal i området«, forklarede Christian Oldenburg i Østre Landsret.

Operation Green Desert foregik, syv måneder før Christian Oldenburg startede som ambassadør i Bagdad, så han var ikke i landet, da den fandt sted.

Men i retten forklarede han, at han alligevel mente sig i stand til at bedømme forholdene i landet, som de så ud under operationen – dels gennem sin mangeårige erfaring som diplomat i Mellemøsten, dels fordi han forberedte sig på den nye post ved at læse de såkaldte akter fra ambassaden i ministeriet. De var ikke opløftende, og situationen blev kun værre.

»I de 13 måneder, jeg var der, gik det ned ad bakke. Og det startede allerede i 2003, da FN's hovedkvarter i Bagdad blev sprængt i luften. Siden bare voksede og

voksede urolighederne«, forklarede ambassadøren.

Han fortalte også, at det var almen viden, at forholdene i de irakiske fængsler og på politistationerne i Basra-området »var så forfærdelige«. Det byggede han dels på sit mangeårige kendskab til fængsler i området og på de beskrivelser, han fik fra danske soldater.

Den opbrugte pensionist

Peter Biering fra Kammeradvokaten, der repræsenterer Forsvarsministeriet, borede flere gang i Christian Oldenburgs troværdighed og viden om den konkrete aktion. Biering ville vide, hvorfor den tidligere ambassadør overhovedet har engageret sig i sagen.

»Jeg var rystet over, at danske soldater medvirkede til noget, der næsten ikke kan opfattes anderledes, end at de medvirkede til religiøs udrensning«, svarede Christian Oldenburg og fortsatte: »Det generede mig og min almindelige hæderlighed. Som pensionist kunne jeg være li-

geglad, men det generede mig, denne meget sandsynlige danske medvirkning til religiøs udrensning«.

Oldenburg forklarede, at han ikke havde set konkrete militære dokumenter fra operationen, og fortalte, at der kun var sparsom kommunikation mellem ambassaden og de danske soldater i Basra, hvor han dog nåede at være på besøg mindst fire gange i løbet af de 13 måneder, han var dansk ambassadør.

Da Peter Biering ville vide, hvorfor ambassadøren ikke bare henvendte sig til Forsvarsministeriet med sine kvaler, forklarede vidnet, at han fandt det mest naturligt at gå direkte til irakernes danske advokat med sin generelle viden.

»Anser du dig selv for at være sagkyndig i disse ting?«, spurgte Peter Biering.

»Jeg er en af de relativt få medarbejdere i Udenrigsministeriet, der har et indgående kendskab til den arabiske verden. Jeg har boet der i 9 år og arbejdet med Mellemøsten i 13 år«, svarede vidnet.

Peter Biering ville derefter vide, om vidnet nogensinde havde hørt om dansk deltagelse i mishandling af fanger? »Nej«, svarede Christian Oldenburg

Christian Harlang ville vide, om der var forskel på realiteter i Irak og den politiske opfattelse hjemme i Danmark.

»Det danske forsvar i Basra var på den optimistiske side. Det gik vældig godt, og de havde styr på det, og det fortalte de politikere«, sagde Christian Oldenburg.

Vidnet forklarede også retten, hvordan han under et besøg i Basra med daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) havde gjort opmærksom på, at centraladministrationen i det ludfattige Sudan fungerede bedre end den i Irak.